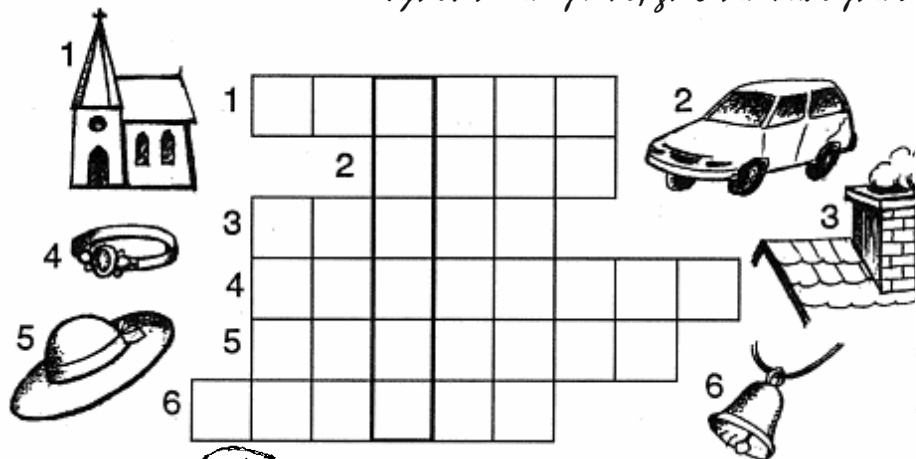

Pro chytré hlavinky

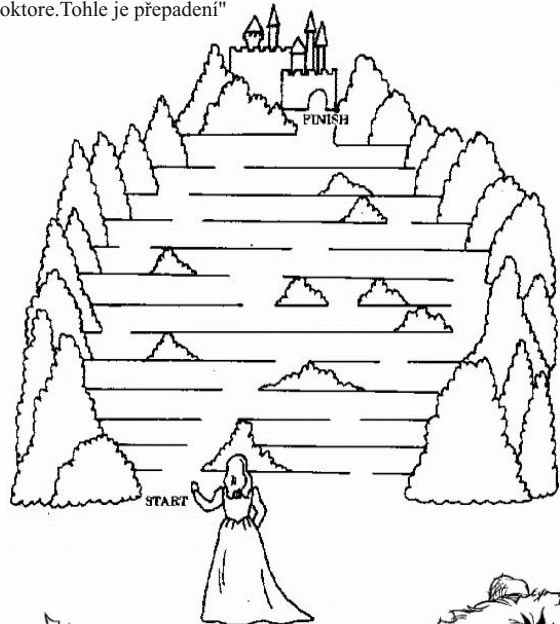
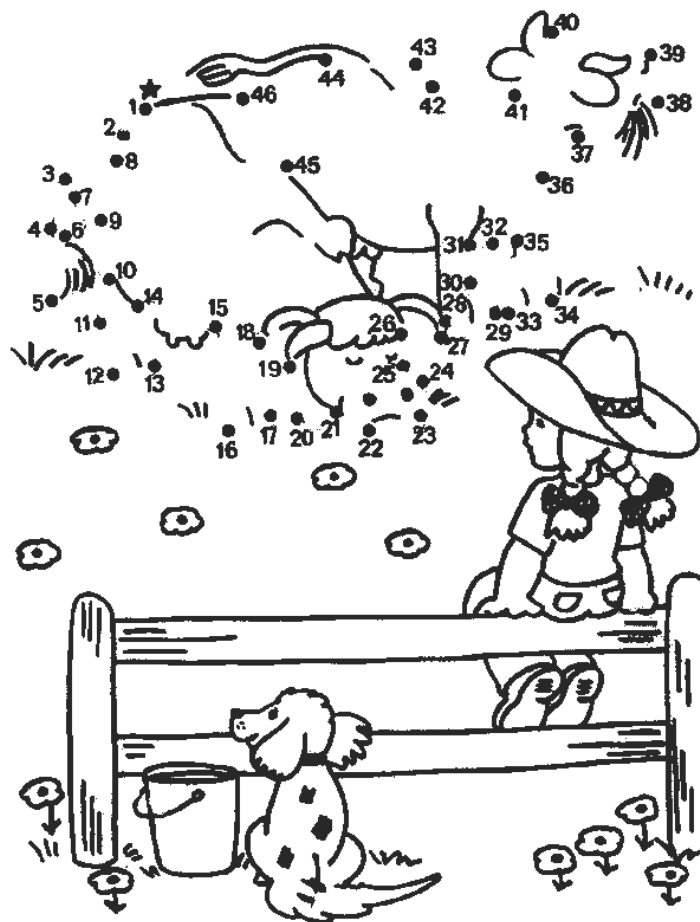
Vyslovíš-li mé jméno, zničíš mě. Kdo jsem?

Letos nastala na výstavě psů poněkud zapeklitá situace. Čtyři bratři - Andy, Bill, Colin a Donald - přihlásili každý dva psy, a každý pojmenoval své psy po dvou svých bratrech. Na výstavě byli dva psi jménem Andy, dva psi jménem Bill, dva psi jménem Colin a dva psi jménem Donald. Z celkového počtu osmi psů jsou tři kokršpanělé, tři labradoři a dva dalmatini. Žádný z bratrů nemá dva psy téhož plemene. Žádní dva psi stejného plemene nemají stejná jména. Ani jeden z Andyho psů se nejmenuje Donald a žádný z Colinových psů se nejmenuje Andy. Žádný velšskorgi se nejmenuje Andy a žádný labrador se nejmenuje Donald. Bill nevlastní labradora. Kdo vlastní dalmatiny a jak se dalmatinové jmenují?

1	5			9	3	
3	7		6		2	4
		5		3	7	
9	4	5	8		1	
			1	2	4	
	8	4			9	7
8		2		6	7	
5	2	6		1	9	
		6	8			3

Přijde malá žabčicka ke zvěrolékaři a má na hlavě ponožku. Doktor spráskne ruce a říká, žabčicko kdo ti to udělal? A žabčicka „Sklapni, doktore. Tohle je přepadení“

BOŘOVINY

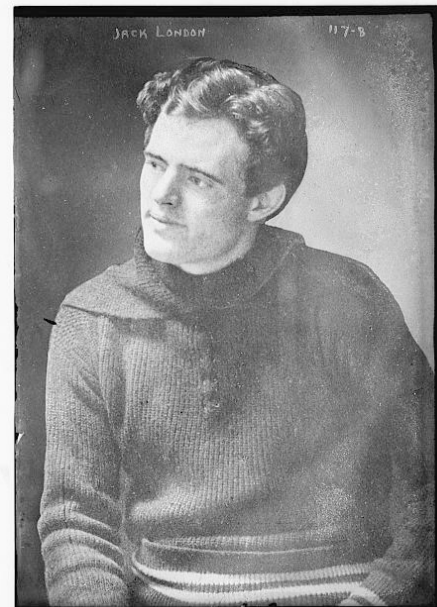
Roč. 5 Čís.2

Hlásná trouba

za 5 holáků

Jack London

Mezi desítkami tisíc lidí, kteří přišli za zlaté horečky hledat na Klondike zlato byl i Jack London, který své zážitky použil při psaní knih Bílý tesák a Volání divočiny. London přišel na Yukon jako jednadvacetiletý v září 1897 a zkusil štěstí jako zlatokop na potoce Henderson Creek, 120 km jižně od Dawson City. Jeho chatrč byla po zlaté horečce opuštěná a znovuobjevená v roce 1936. V roce 1965 byla chatrč rozebrána a z původních prken byly zhotoveny dvě repliky. Jedna z nich byla postavena v Londonově rodišti a druhá v Dawson City, kde bylo zároveň otevřeno i muzeum věnované Jacku Londonovi. Dalším uznávaným literátem spojeným se zlatou horečkou byl básník Robert W. Service, jehož chatrč dodnes stojí v Dawson City.

Z Dawsonu k moři - 1898

V odlehlých končinách - 1900,

Vlkův syn/Syn vlka - 1900,

Přípitek muži na stezce - 1900,

Odysea severu: Londonovy povídky - 1900,

Bílé ticho - 1900,

Dcera polární záře - 1901,

Plavba šalupy Dazzler - 1902,

Volání divočiny a povídky z Aljašky - 1903

Lidé z propasti - 1903,

Zlaté dno - 1904

Mořský vlk a jiné příběhy z moře - 1904,

Mužská věrnost/Záležitost mužů - 1904,

Povídky rybářské hlídky - 1905,

Bílý tesák - 1905,

Měsíční tvář - 1906,

Láska k životu - 1906,

Opovržení žen - 1906,

Kaňon celý ze zlata a jiné povídky - 1906,

Železná pata a výbor z povídek - 1907,

Cesta - 1907,

Martin Eden - 1909

Ztracená tvář: Výbor z povídek - 1910,

Bílý den - 1910,

Mezi lovci perel: Povídky z jižních moří - 1911,

Odpadlík - 1911,

Měsíční údolí - 1913,

Démon alkohol / Král Ječmínek - 1913,

Tulák po hvězdách - 1915

Michal bratr Jerryho:

Jerry z ostrovů - 1917,

Závody o číslo tři - 1918,

Potulky po ostrovech Jižního moře - 1925

Joe mezi piráty: Dobrodružství na oceáně - 1938

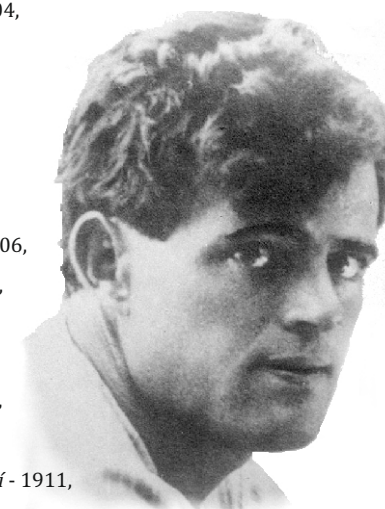
Moře, sníh a velkoměsta - 1963

Za zlatem severu - 1971

Mezi zlatokopy - 1974

Jack London se narodil 12. ledna 1876 v San Franciscu. Byl opuštěn svým otcem Williamem Henrym Chaneyem. Vychovávala ho matka Flora Wellmanová a učitel hudby John London, jehož příjmení přijal. Jeho výchovu hodně ovlivnila chudoba, ve které žil. V deseti letech se stal velice zaníceným čtenářem knihovny v Oaklandu. Po tom, co ve 14 letech opustil školu, pracoval jako námořník, pracoval na nákladních lodích jako nájemný dělník a přivlastnil si socialistické myšlenky jako člen protestní armády nezaměstnaných. V roce 1894 byl uvězněn v Niagara Falls pro tuláctví. Aniž by měl nějaké dobré vzdělání, studoval sám v knihovně. V 19 letech dostal povolení navštěvovat University of California v Berkeley. Tehdy už začal psát. Jeho první povídky se objevily v Atlantic Monthly a Overland Monthly. V roce 1900 se oženil s Elizabeth Maddernovou, ale pak ji i jejich dvě dcery po třech letech opustil a oženil se s Charmian Kittredgeovou. V roce 1901 neúspěšně kandidoval na funkci starosty Oaklandu. Začal už pořádně produkovat novely, knihy literatury faktu a krátké povídky - to odstartovalo jeho kariéru velmi úspěšného spisovatele. Novely situované do oblasti Aljašky a Yukonu (Bílý Tesák) se těšily ohromné pozornosti čtenářů. V roce 1902 odjel Jack do Anglie, kde začal studovat životní podmínky ve východní části Londýna a prostředí pracující třídy v Londýně. Jeho reportáž o ekonomické degradaci chudých The People Of The Abyss (1903) měla nevídaný úspěch v USA, ale v Anglii čelila veliké kritice. V roce 1906 publikoval první sbírku pravdivých kousků The War Of The Classes, která zahrnovala lekce socialismu. Také publikoval autobiografickou novelu Martin Eden (1909) a cestopis The Cruise Of The Shark (1911). Jack koupil v roce 1910 velký kus půdy nedaleko Glen Ellen a věnoval svou energii a peníze na zvěřování a zkrášlování svého ranče Beaty Ranch. V roce 1913 tento ranč naprosto celý shořel a doktor Jackovi oznámil, že jeho ledviny nejsou v pořádku. Pár měsíců před svou smrtí rezignoval ze své funkce v Socialistické Straně. Dluhy, alkohol, podkopané zdraví a strach ze ztráty kreativity ztemňovali jeho poslední dny. Zemřel 22. listopadu 1916, oficiálně na gastrointestinální nemoc. Nicméně, stále se vedou spekulace na téma Jack London a sebevražda morfiem.

TULÁK A ZLATOKOP

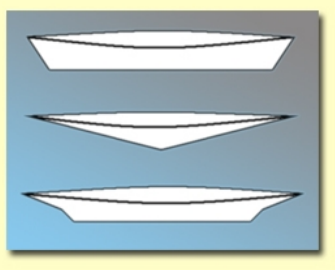
Už před lety se naučil tuláckým dovednostem: pít, žebrot, okrádat opilce, honit se s brzdáři nákladních vozů a seskakovat z rozjetých rychlíků. Přes Chicago se dostal do New Yorku, kde byl zatčen pro potulku a na třicet dní uvězněn. Londonovi došlo, že bez vzdělání neuspěje. Vstoupil na oaklandskou vyšší školu a opět se živil různě: sekal trávu, dělal poslíčka, klepal koberce. Pak začal studovat Kalifornskou univerzitu v Berkeley. Po necelém roce usoudil, že mu vysoká škola nemůže dát to, co samostudium. A začal intenzivně psát. Pracoval dnem i nocí a svou poezii, povídky a úvahy trpělivě rozesílal časopisům na Východě. Bezvýsledně. Nakonec se vzdal a šel pracovat do prádelny. Pral, škrobil a žehlil košile až do chvíle, kdy se na Klondiku našlo zlato. Společně s přáteli se Jack London neprodleně vypravil na sever. Jen devadesát dní jim trvalo, než se zásobami překonali strmý Chilkootský průsmyk. Na cestu si London kromě Miltonova Ztraceného ráje vzal i první díl Marxova Kapitálu... Během ročního pobytu na Klondiku London žádné zlato nenašel, ale získal znalost tvrdého života Aljašky a množství poznámek a námětů ze života zlatokopů. Po roce se rozhodl vrátit do San Franciska. Aby se tam dostal, musel na otevřeném člunu urazit 1900 mil po řece Yukonu a Beringově moři.

Rýžování zlata je mechanický proces získávání zlata pomocí rýžovací pánve založený na principu gravitačního ukládání jednotlivých složek a zlatinek či malých valounků zvaných nugety. Zlato se získává ze zlatonosných sedimentů, které postupně ukládá vodní tok tím, že eroduje zlatonosné oblasti a transportuje je do míst, kde dochází k jejich ukládání.

Získávání zlata pomocí rýžování můžeme považovat za vůbec nejjednodušší způsob. První rýžovníci existovali již ve starší době bronzové. Zlatonosný písek se od těchto dávných dob zpracovával především v místech širokých a mělkých koryt řek a potoků. V zákrutech takových toků byly větvemi a kameny vytvářeny přírodní propírací splavy. V nich se po dlouhá tisíciletí usazovaly plíšky a zrnka těžkého kovu splaveného z rozpukaných skal se zlatoobsahujícími křemennými žilami. Takové kapsy byly pochopitelně brzy vytěženy. Pátrání po nich ztěžovala stavba jezů a náhonů pro vodní obilné mlýny. Před 12. stoletím byl proryžovaný písek vhažován zpět do řek a na břeh, odkud byl splaven. To je také důvod, proč byly od uvedeného století rýžovníci nuceni hledat zlatonosné písky mimo řečiště v náplavech.

Nástroje rýžovníka

Nejjednodušší pomůckou pro rýžování zlata byla a je rýžovací pánve. Pánve je možné zakoupit na internetu. Vyrábějí se v různých podobách a z různých materiálů. Nejvhodnější je pánve plechová s tmavým vnitřkem (zlato lépe vyniká). Ti šikovnější si mohou z plechu sami pánve vyrobit.

Výběr vhodné lokality

Rýžovat lze v podstatě na každém potoce či řece. Zlato však všude nenajdeme. Je potřeba vyhledávat zlatonosné toky. V našem okolí je nejvýznamnější řeka Otava, dále je možné zkoušet štěstí přímo v Píseckých horách na potoce v lesním údolí U Vodáka nebo na Mehelnickém potoce. Při každém rýžování se dopouštímě tzv. šlichové prospekce a zjišťujeme tak naleziště některých nerostů, které se uvolnily do říčního sedimentu. Zlato řeky Otavy pochází z Kašperských hor, kde se v současnosti na základě geologických průzkumů firmy TVX Bohemia důlní, a. s. nachází až 100 tun zlata.

Během procesu získávání se tyto sedimenty nabírají na rýžovací pánve, se kterou se následně začne rotovat a tím odstraňovat voda a lehčí horninový materiál z pánve. Po určité době dochází k tomu, že těžší prvky (jako například zlato, které je přibližně 19 krát těžší než voda, desetkrát než písek a šterk) zůstávají na dně pánve, zatímco lehčí částice jsou odplaveny s vodou.

Z vyrýžovaných menších částecek zlata se mnohdy za pomoci tekuté rtuti vytváří amalgám. Ten se poté zahříváním zbavuje rtuti a vzniká zlatý slitek, zvaný houba. Tento postup, ale vážně ohrožuje zdraví prospektorů i životní prostředí. Převážně v Africe, jižní Americe a Asii se k tomuto účelu ročně spotřebuje asi 800 tun rtuti, z níž se většina vypaří do ovzduší nebo skončí ve zlatonosných řekách a potocích.

V současnosti je rýžování zlata oblíbenou zábavou, na které se nedá většinou zbohatnout, jelikož většina bohatých oblastí byla již vytěžena. V Česku dochází pravidelně k rýžování zlata na Otavě nedaleko obce Kestřany na Písecku ve zlatonosné řece Otavě. Další místo, kde se pravidelně rýžuje je na zlatonosné řece Opavě, na jejích říčkách, Černé, Střední a Bílé-těž zvaná Zlatá Opava. Zde se rýžuje od okolí Vrbna pod Pradědem až po obec Nové Heřmínovi. Rozsáhle stopy po rýžovacích pracích jsou ostatně v celém tomto údolí. Rýžování zlata je novodobě považováno i za sport, který je provozován jak v Česku tak i ve světě. Existuje mistrovství světa v rýžování zlata a dále řada národních a regionálních soutěží. Zájemce o rýžování jako koníček sdružuje Český klub zlatokopů. Každodenní rýžování na mlýnech V Hornickém skanzenu 2 km od Zlatých Hor u obce Ondřejovice si můžete od průvodce zapůjčit rýžovací pánve a přímo na místě si vyzkoušet rýžování zlata. Ve Zlatých Horách u Jeseníku se pořádají i Mistrovství světa v rýžování zlata.

ALJAŠKA

Aljaška je na plochu největší stát USA. Jeho rozloha činí 1 717 854 km², na nichž žije asi 627 000 obyvatel. Hlavním městem je Juneau, největším Anchorage. Jde o zemi s divokou přírodou a řadou přírodních rezervací, která skrývá rozsáhlé zásoby ropy a dalšího nerostného bohatství.

Počátek novodobých dějin Aljašky je možno zaznamenat v 17. století. Tehdy byli prvními zájemci o tato území sibiřští Kozáci, lovci a obchodníci, kteří přišli na Aljašku právě přes Beringův průliv. Ten byl pojmenován podle dánského kapitána Beringa, který průlivem proplul v roce 1728.Na jaře 1867 Spojené státy americké koupily od Ruska Aljašku za 7,2 mil. dolarů (5 centů za hektar), což činí přibližně 90 000 000 v roce 2003. Důvody pro koupi byly různé, od faktu, že ruská carská pokladna zela prázdnou, po skutečnost že si ruské vedení uvědomovalo, že je Aljaška dlouhodobě neudržitelná kvůli vzdálenosti a blízkosti Britského dominia Kanady. Dále byl nemalým důvodem krach projektu výstavby telegrafní soustavy, která vedla z Kalifornie do kontinentální Severní Ameriky, přes Beringovu úžinu do Moskvy, kde se napojovala na celoevropskou síť. USA investovala do projektu přes 3 miliony dolarů (v té době), ruská strana podstatně menší částku. Všechna tato pro i proti se nasčítala, až došlo 30. března 1867 tehdejším ministrem zahraničí Williamem H. Sewardem k uspořádání koupě od Ruského impéria. Tato koupě se později ukázala pro USA velice výhodnou z hospodářského i strategického hlediska. Otevřel se přístup k obrovskému přírodnímu bohatství – nerostné bohatství, možnosti rybolovu, rozsáhlé lesy, kožešiny. Na Aljašce byla objevena velká naleziště zlata, převážně okolo řek Yukon a Klondike. Na sever začaly během zlaté horečky přicházet desítky tisíc kopáčů v naději, že narazí na bohaté naleziště. Populace na Aljašce se za 10 let téměř zdvojnásobila. Významným pro obchod se stal lov lososů a velryb. S objevy nalezišť ropy se rozvíjel průmysl.

Naprostá většina obyvatelstva je koncentrována při pobřeží a v údolí řek, naopak velká část centrální a severní Aljašky je neobydlena. V roce 1990 žilo 68 procent obyvatel v oblastech klasifikovaných, jako městské a populace tu vykazuje výrazně vyšší přírůstek obyvatelstva, než na venkově. Již od prvních dnů osídlování Aljašky, přitahovaly menší či větší města více přistěhovalců, nežli venkov. Běloši tvoří 69 procent celé aljašské populace. Největší menšinou jsou potomci původních obyvatel Aljašky - Eskymáci, Aleuti a místní populace Indiánů - kteří tvoří asi 15,6 procent všech obyvatel Aljašky. Eskymáci obývají zejména severní arktickou část, ale i pacifické oblasti, to jsou tzv. tichomořští Eskymáci. Výrazně méně je Aleutů, obyvatel západní části Aljašky - Aleutských ostrovů. Na jihu Aljašky žijí skupiny tzv. lesních Indiánů, z nichž nejpočetnější je kmen Tlingitů, spíše na jihovýchodě území. Ve vnitrozemí žije další silný indiánský kmen Athabaskové. Početně slabší jsou dva indiánské kmeny, které na Aljašku přišly v 17. a 18. století z Kanady - Haidové a Tsimshianové, obývající jihovýchod Aljašky. Dále tu žijí asiaté 4 %, černoši 3,5 %, domorodí Hawaici a jiné tichomořské národy 0,5 %. 7 % obyvatel jsou míšenci. Současná aljašská populace je relativně mladá. V roce 2000 bylo 30 procent obyvatelstva mladší 18 let. Prvními evropskými osadníky Aljašky se stali ruští obchodníci s kožešinami na ostrově Kodiak. Stejně jako v jiných částech světa i zde příchod bělochů vedl k vymírání populace původních obyvatel, hlavně následkem zavlečených infekčních nemocí, alkoholu a vzájemných konfliktů mezi domorodci a přistěhovalci. S příchodem ruských lovců kožešin se snížil počet domorodých Aleutanů, obývajících Aleutské souostroví, z původních 20 000 na pouhé dva tisíce. V polovině 19. století se populace původních obyvatel nebezpečně snížila během epidemií tyfu a spalniček. V roce 1867, kdy proběhlo na Aljašce první sčítání lidu, tu žilo 32 000 obyvatel, z toho bylo pouze 430 přistěhovalců z Evropy. To bylo v roce, kdy USA koupily Aljašku od Ruska. Poté ještě počet původních obyvatel mírně klesal. S objevem zlata na Aljašce sem přicházely, především z Ameriky, tisíce lidí za bohatstvím. Mnozí z nich tu založili osady a již odtud neodešli. Tím prudce vzrostl počet obyvatel Aljašky. Ovšem zároveň také stoupal i počet původních obyvatel, kteří v roce 1906 již tvořili téměř polovinu z celkového počtu 63 000 obyvatel. V roce 1968 byla na Aljašce objevena ložiska ropy a se stavbou transaljašského ropovodu přibývalo i pracovních příležitostí. Během období 1940–1980 vzrostl počet obyvatel Aljašky o 555 % (ze 72 500 na 402 000).

Aljaška se nachází v severozápadní části Kordiller, které začínají právě na Aljašce a mají zde západovýchodní průběh. Přírodní celek Aljašky, zahrnující v orografickém členění i část kanadského území představuje rozsáhlý poloostrov s obloukem Aleutských ostrovů na západě (řetěz 150 ostrovů v délce asi 1 800 km) a horským systémem Mackenziho pohoří na východě. Nachází se zde nejvyšší hora Severní Ameriky Mount McKinley (6 168 m n. m.). Na přírodním horském pásmu leží nejrozsáhlejší pevninské ledovce Severní Ameriky, jejichž splazy většinou dosahují k mořské hladině. Kde nejsou ledovce, pokrývá svahy i roviny arktická tundra a asi 600 tisíc km² smrkových a jedlových lesů. Na území Aljašky je rozptýleno přes 3 miliony jezer (s rozlohou nad 8 hektarů)[zdroj?], převážně glaciálních. Reliéf Aljašky se svažuje od okrajových hor do centrálních pánví a plošin, ukloněných k západu, kterými protéká největší aljašská řeka Yukon, ústící do Beringova moře. Pobřežní čára měří téměř 53 tisíc km. K území patří i několik set ostrovů, lemujících zejména jižní pobřeží. Orografické oblasti Aljašky vznikly přirozeným uplatněním geologických, geomorfologických a klimatických faktorů a tvoří čtyři velké celky: jižní horskou oblast, mezihorské plošiny, severní horskou oblast a arktické pobřežní nížiny.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Rozloha: 9 629 090km²

Obyvatelstvo: 301,1 milionu obyvatel

Hlavní město: Washington

Jazyk: angličtina

Měna: 1 americký dolar (USD) = 100 centů

Náboženství: protestanti (58 %), řím. katolíci (21 %), židé

Národnostní složení: běloši (73 %), černoši (12 %), latinoameričané (11 %), Asiaté, Indiáni, Inuité

